

Predikan på Tolfte söndagen efter trefaldighet 2021-08-22

Tema Friheten i Kristus

Markusevangeliet kapitel 7, vers 31-37

Sedan lämnade Jesus trakten kring Tyros och gick över Sidon till Galileiska sjön, i Dekapolisområdet. Där kom de till honom med en man som var döv och knappt kunde tala, och de bad Jesus lägga sin hand på honom.

Han tog honom avsides från folket och stack fingrarna i hans öron och spottade och rörde vid hans tunga. Sedan såg han upp mot himlen, andades djupt och sade till honom: "Effata!" (det betyder: Öppna dig!).

Med ens öppnades mannens öron och hans tunga löstes och han talade riktigt. Jesus förbjöd dem att berätta det för någon. Men ju mer han förbjöd dem, desto ivrigare spred de ut det.

Och alla blev överväldigade och sade: "Allt han har gjort är bra: de döva får han att höra och de stumma att tala."

En mycket innehållsrik och detaljrik berättelse som Markus är ensam om. Annars är det ju så att det mesta Markus berättar återkommer hos Matteus och/eller Lukas. Men denna berättelse är Markus alltså ensam om att ha förmedlat. Och som sagt, en innehållsrik och detaljrik text.

Jag har därför haft svårt att bestämma mig för vilken väg predikan skulle ta.

Först tänkte jag ta er med på en geografilektion. Från *trakten kring Tyros och... över Sidon till Galileiska sjön, i Dekapolisområdet*.

Tyros som ligger ett par mil in i Libanon, från Palestina sett, längs medelhavskusten. Och Sidon som ligger ett par mil norrut från Tyros. Från Sidon var det ca 8 mil till norra delen av Galileiska sjön eller Genesarets sjö som vi oftare säger. Det var en rejäl promenad, eller vandring ska vi nog kalla det, mer än 10 mil. Öster om sjön ligger Dekapolisområdet. Dekapolis som betyder *tio städer*. Tio hellenistiska,

romerska, städer som i huvudsak ligger i dagens Jordanien. Flera av dem är idag upptagna på Unescos Världsarvslista.

Det skulle ha blivit en gränsöverskridande geografilektion.

Sen tänkte jag på den gammaltestamentliga läsningen (Andra Moseboken 4:10-17) och episteltextern (Andra Korinthierbrevet 3:4-8) Där vi också möter frågan om talet, om att kunna tala. Men på ett annat sätt. Vi möter två av Bibelns giganter; Moses och Paulus. De ger prov på stor ödmjukhet när de säger *Jag har inte ordet i min makt, Det är inte så att jag skulle förmå tänka ut något på egen hand*. Eller så ger de prov på ett mått av spelad eller rent av lite falsk ödmjukhet. De var trots allt giganter. Om nu alla tre berättelserna handlar om förmågan att tala så skiljer de sig markant från varandra. Vi lämnar giganterna till förmån för vanligt folk med talsvärigheter.

En annan idé hade varit att ta fasta på de lite udda metoderna som Jesus har denna gång. Han petar i mannens öron och han spottar och rör vid mannens tunga. Inte helt tilltalande, men det finns säkert, som så ofta en berättelse bakom berättelsen. Kanske kommer jag tillbaka till detta.

Texten berättar ju också om Jesu försök att få de närvarande att inte berätta om det som hände. Möjligen ett väl beprövat sätt att verkligen få spridning på en berättelse. Det ligger en stor lockelse i att föra vidare det man inte får, och särskilt när det rymmer något så gott som en människas nyväckta förmåga att höra och tala. Inte kan han ha menat att vi inte skulle berätta om detta. Och uppenbarligen blev det resultatet av tillsägelsen... *ju mer han förbjöd dem, desto ivrigare spred de ut det*. Klassiskt.

Och så tänkte jag kanske ta fasta på de avslutande orden om att *Allt han har gjort är bra*. Och det är ju säkert sant eller?

Jag lyssnade en gång till en intervju med komikern John Cleese från Monty Python-gänget. Han fick några frågor om filmen *Life of Brian* som ju utspelar sig i Palestina på Jesu tid, i Jesu grannskap skulle man kunna säga. Han berättar att de först tänkte göra en satir- och humorfilm om Jesus men om man ska driva trovärdigt med någon så måste det komma underifrån och den man skojar om och med måste ha gjort bort sig, gjort fel... sånt som man kan driva med. Så fungerar ju ironi och satir bäst. Han berättar att när de läste evangelierna så hittade de inga berättelser där Jesus gjorde bort sig eller gjorde fel, de hittade inget att driva med.

Förutom en berättelse säger John Cleese. Berättelsen där Jesus förbannar ett Fikonträd för att förtydliga ett budskap. Fikonträdet vissnar och dör. Det var ju dumt gjort, säger John Cleese, men det räcker knappast till en hel film. Så de fick lov att göra en film om Brian, som föddes i stallet bredvid.

Men om jag nu inte ska predika om någon av alla dessa möjliga infallsvinklar vad finns det då kvar? Jag brukar tänka att berättelserna om Jesus, när de är som bäst, kommer nära. Jesus kommer nära, innehållet kommer nära. Nära människorna då och nära oss människor nu.

Lyssna på ett par verser en gång till. Verser där det kommer nära.
Han tog honom avsides från folket och stack fingrarna i hans öron och spottade och rörde vid hans tunga. Sedan såg han upp mot himlen, andades djupt och sade till honom: "Effata!" (det betyder: Öppna dig!). Med ens öppnades mannens öron och hans tunga löstes och han talade riktigt.

Effata! Där har vi det viktigaste.
I berättelsen återges ordet på det ursprungliga språk som det uttalades med. Effata är Arameiska, det språk som Jesus och hans vänner

pratade. Att låta ordet vara kvar i sitt originalspråk är ett tydligt sätt att komma nära. Effata! Det översattes varken till grekiska eller sedermera till svenska. Att det fortfarande står Effata är en berättelse om närhet. Jesus tog mannen avsides. Också det ett uttryck för närhet. Han kom nära med sina fingrar, sin saliv och han till och med rörde vid mannens tunga. Det är svårt att bli mer närgången. Men han gjorde det när han tagit mannen avsides, det var inget spektakel, det var ingen show, det var närhet, det var nära. Och i det ögonblick då hörsel och tal återvände till mannen så uttalar Jesus sitt Effata, på sitt eget språk, nära, begripligt, där och då.
Effata... Öppna dig!

Öppna dig! Det är en vacker uppmaning, en utmanande uppmaning. Och där och då när den uttalades var det inte en skrämmande eller förebrående uppmaning, ingen tillsägelse, utan där och då var det nära, det skedde i närhet. Jag vill tro att han viskade, åtminstone talade han lågmält. Skeendet i denna sekvens är så vackert.

Jesus tar in helheten; *Sedan såg han upp mot himlen.*

Han kontemplerar, låter helheten landa i djupet av sig själv; *Han andades djupt.* Han tog ett djup andetag. Något vi ofta gör eller behöver göra när vi ska ta in något stort.

Och sedan kom ordet, inifrån och ut, uppmanande, innerligt utmanande, på hans eget språk, nära, som beröringen vid tungan...
Effata; Öppna dig!

För mannen i berättelsen innebar det att hörseln kom tillbaka och som en konsekvens av det återerövrades också talet. Han återfick möjligheten att kommunicera, att komma nära, att förstå och att bli förstådd.

Men vad innebär det för dig och mig, om vi tillåter oss att följa med Gud lite avsidet? Vad innebär det för dig och mig om vi låter honom komma nära, fingernära, salivnära, tungnära... så där nära så det krävs att det sker just lite avsidet? Vad innebär det för dig och mig när Gud i denna närhet tar in hela universum i ett djupt andetag och viskande säger. Effata-Öppna dig?

Vad behöver du och vad behöver jag öppna oss för?
Vad behöver du och jag ändra på i våra liv för att helheten för alla ska bli bättre?
Vilka attityder behöver förändras, vilka beteenden behöver ändras?
Hur kan vi odla en större öppenhet? Som får konsekvenser för livet.

Det är det världen behöver. Det är det du och jag behöver.

Öppenheten som springer ur mötet med Guds närhet rymmer inte rädsla för olikhet, den välkomnar olikhet. Oavsett om det gäller religion, sexuell läggning, flyktingskap.

Öppenheten som springer ur mötet med Guds närhet vill andras väl. Andras väl... också då det gäller den vi inte kan med, och de vi inte förstår oss på.

Vi säger ibland att vi vill vara en kyrka för andra och då och då är du och jag en av de andra. Vill vi kanske också vara en människa för andra? Där du och jag då och då är andra.

Öppenheten som springer ur mötet med Guds närhet vill ditt bästa. Att odla öppenhet är att ge luft åt olikhet, att komma närmre det djupt mänskliga, gudomliga, naturliga, i mångfalden. Mångfalden som ständigt utmanar enfalden.

Vill vi låta oss förändras till det bättre i mötet med den Gud som tar oss avsidet, nära på alla plan och som viskar Effata-Öppna dig!

När jag letade efter texter och kommentarer kring ordet Effata hamnade jag på Harry Martinssonsällskapets hemsida:

Någon där skriver: "Med dikten "Förvandlingens ord" ur diktsamlingen Vagnen visar Harry Martinson oss till ord som på tankens vingar ljuder Effata. Harry Martinson kände väl bibelberättelsen ur Markusevangeliets 7:e kapitel, som är denna söndags Evangelietext. Den handlar om hur Jesus på sitt modersmål med ett arameiskt ord "Effata", botar en man som var döv och knappast kunde tala. Han var instängd i sig själv, men med kraftordet "Effata" bereddes han frihet, kommunikation och gemenskaper utanför sin egen bundenhet. Han gavs frihet men också ansvar."

Harry Martinssons dikt:

*Förvandlingens ord skall komma på tankens vingar med lösningar och fynd.
En gång finner världen den formel som öppnar de roterande bokstävernas lås.
Då bör alla, ja de som är födda inne i låsen bör nyckeln komma.
De bör klingande solars klara tal. En gång ljuder Effata.*

Med ordet "Effata", Öppna dig, bereds vi frihet, kommunikation och gemenskaper utanför vår egen bundenhet.

Vi får del av *Friheten i Kristus*.

Våga vara den du i Kristus är... Våga vara den du är!

Amen

Vi sjunger psalm 87b